

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Hegyedévre	4 "
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczka-utca 3.

A szerkesztőség kárártok visszaszedésén
vagy megőrséére nem vállalaskik.

Hirdetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Helyes adom ára 8 fillér.

Muszkavezetők.

Addig-addig készülődtek jobbról is, balról is a békére, míg végeredményül benne vagyunk a háboru kellős közepében.

Návay Lajos lemondott az elnökségről. A képviselőházban zárt üléseket kérnek és nyílt botrányokat rendeznek. Fenyegetőznek, kiabálnak, padot verdesnek — és mindez miért?

Azért, mert Justh Gyulának méltóztatik az általános, községenkénti és titkos választói jogot követelni.

Láttunk mi már vihart a képviselőházban; akkor is volt mennydörgés, vilámlás, de akkor valahogyan más volt a képe az egésznek. Akkor nemzeti vívmányokról, magyar vezényszóráról, magyar hadseregről volt szó. Akkor volt ideális, komoly célja az erőpróbának. Akkor a nemzet rokonszenve kísérte a küzdeket, diadalukat a nemzet kívánta s minden csatározásukhoz a nemzet tapsolt, mert azt hittük, ez az az út, mely közelebb vezet ideáljaink megvalósulásához. Sajnos, ebben csalódnunk kellett.

Ha most is azért a célért küzdene az obstrukció, mint hat év előtt, akkor sem állana mellette a közvélemény. Bolond ember idéz fel olyan harcot, melyben előrelátható a veresége. De a mai obstrukció lobogója nem piros-fehér-zöld, hanem vörös és sárga-fekete. Jelszavuk nem a magyar hadsereg, hanem a magyar parlament nemzeti jellegének elalkuvása. Garami, Bokányi, Vlád tapsolnak ahhoz a komédiához, melyet helyettük és kedvükért Justh Gyula rendez. Justh Gyula a parlament épületében a szociáldemokraták kolompósaival tárgyal és velük rendeztet tüntetést maga mellett. Ugyanazokkal, a kik a hat év előtti küzdelem idején fanatikus dühvel ostromolták meg a hazafias újságok szerkesztőseit s akiket ő elnök korában csócseléknek nevezett.

Nem látja ez az elvakult, szerencsétlen ember, kiknek vált ő az eszközévé?

Justhék mostani viselkedésére csak egy példa van a történelemben: a targovici konföderáció. Ennek a konföderációnak a tagjai akadályozták meg rövidlításukkal Lengyelország megerősödését. Épp úgy ragaszkodtak a liberum vétóhoz, mint Justhék a névszerinti szavazásokhoz. Épp úgy bevitték a muszkát Lengyelországba, mint a hogy Justhék valósággal a hátukon vinnék be a parlamentbe a nemzetköziséget, a nemzetiségieket és a császári abszolutizmust. A targovici konföderáció mentő akciója sikerült: a liberum vétót megmentették, csak Lengyelország pusztult bele. A lengyel obstrukciók lettek a legcélyszerűbb muszkavezetők.

Nálunk is ez az öblös demokrata harsogás nem más, mint modern kiadású és magyarra fordított muszkavezetés.

Elszomorodik a magyar lélek s arra gondol, vajjon nem Lengyelország sorsa felé rohanunk-e mi is a makói konföderáció, a Justh-párt elvakult vezetése mellett?

A mit ezek az emberek művelnek, ez nem más, mint november 18-ika ismétlésének provokálása. Elvégre nem az a fődolog, hogy minden ostobaságra szabadon lehessen névszerinti naplopást rendezni. A házszabály ma ilyen, holnap olyan, Magyarország azonban nem lehet ma egységesen magyar, holnap nemzeti-ségi töredékek zagyvaléka. Ha Justh Gyula úgy állítja fel a kérdést, hogy vagy magyar egységes állam, vagy névszerinti szavazásokat kérő iv, hát akkor nem nehéz a választás, a kettő közül melyiket kell darabokra tépni.

Addig tanuljunk mások kárán, míg nem késő s addig tegyük ártalmatlanokká a mi elvakult muszkavezetőinket, míg nyakunkra nem ülnek ők is, meg jó barátaink is, a mi halálos ellenségeink. *

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 21.

Elnök **Beöthy Pál**.

A karzatok zsutolva vannak. A teremben óriási az izgalom. Az ellenzék óriási lármával követeli a házszabályokhoz való szólást. Az elnök *Justh Gyulát háromszor egymásután rendre utasítja*, majd a *mentelmi bizottsághoz* kéri utasítani, amit a többség frenetikus tapsal és éljenzéssel magééva tesz. A jegyző teljes erejéből kiabálva olvassa *Návay Lajos lemondó levelét*, a nagy zajban azonban egy szót sem lehet hallani. Kun Béla zárt ülést kérő ivet nyújt át az elnöknek. Az elnök nem akarja a zárt ülést elrendelni. Pokoli zajban szólásra emelkedik *Lukács László* miniszterelnök, az ellenzék tomboló zajjal fogadja, úgy hogy a miniszterelnök nem tud szóhoz jutni.

Lukács László miniszterelnök amikor végre eláll a zaj, beszélni kezd... (A Kossuth-párt teljesen néma szemléltje a Justh-párt harcának, ami a Justh-párton nagy lehangoltságot okoz.) *Lukács* beszél, de a nagy zajban nem lehet egy szavát sem hallani. *Szmrecsányi György* izgalmas szövtátságba elegyedik a munkapárt néhány tagjával. A Justh-párton újra meg újra kitör a zaj, egymás után ugrálnak fel *Lovász*, *Kun Béla*, *Polónyi* és mások és nyomukban a párt többi tagjai is óriási zajongásban törnek ki. Az elnök sűrű egymásutánban osztja a rendreutásításait.

Lukács László miniszterelnök folyton beszél.

Lovász Márton oda szól a miniszterelnökhez: Azonosítja magát az elnök eljárásával?

Lukács László miniszterelnök valamit felel, azt azonban a nagy zajban hallani nem

lehet, de a beszédet kísérő gestusokból megállapítható, hogy helyesi az elnök eljárását. *Lukács* beszéde közben az elnök többször rendre utasítja *Justh*ot. *Ráth Endrét* és másokat. Megjd a mikor a miniszterelnök letül, a munkapárt frenetikus tapsviharban tör ki.

Lukács beszéde előtt *Beöthy* felolvas hosszú négy oldalas irást, mely állítólag a munkapárt bucsuztatóját tartalmazta.

Lukács miniszterelnök beszédében ajánlatának adott kifejezést *Návay* távozása miatt, tekintettel azonban a változott politikai viszonyokra, kéri a lemondás tudomásul vételét. A többség ezután tudomásul vette a lemondást.

A karzaton jelen volt a *szász trónörökös* is.

Beöthy Pál alelnök ekkor elrendeli a zárt ülést.

A zárt ülésen

Lovász Márton volt az első felszólaló. **Beöthy Pál** elnökölt: Kifogásolja az elnök eljárását, majd azt mondja, hogy erőszakkal a miniszterelnök sohasem fogja tudni célját elérni. Az elnök megsértette a képviselő zárt ülést kérő jogát akkor, amidőn az iv átadásakor az elnök nem engedte el a zárt ülést.

Apponyi Albert gróf szólalt fel ezután s azt mondja, hogy a napirend előtt akart felszólalni, de mivel az elnök nem adta meg *Justh*nak a felszólalás jogait, ő egyis eléllt volna a felszólalás jogától. A tegnapi és mai eseményeket kénytelen azonban szóvá tenni. Az obstrukcióval szembeni álláspontját ősméri mindenké. Maga az a tény, hogy a jegyzőkönyvet tegnap ülés végén hitelesítették, még nem képez házszabályértést, de a házszabályokkal föltétlenül ellenkezik az, hogy dacára, hogy a hitelesítéshez többen szólni akartak, az elnök ezt nem vette figyelembe és hitelesítette a jegyzőkönyvet. Ez föltétlenül ellenkezik a házszabályokkal, ennél fogva a tegnapi ülés jegyzőkönyvét újból kell hitelesíteni.

Apponyi után *Ráth Endre* és *Szmrecsányi* beszélt.

Szmrecsányi György felolvassa a *Danzerer Zeitung*nak, a hadsereg hivatalos lapjának egy számát, melyet csupa magasarangu katona szerkeszt és ír és amelyben, mikor a bécsi tárgyalások voltak azt írták, hogy minek pakálnak ezzel a kormányval, honnan veszi a kormány erre a jogot, holott ismeretes, hogy többségét csak nagy áldozatok árán szerezte meg.

Kérdi *Szmrecsányi Hazaytól*, hogy mit szól ehhez a cikkhez, melyet kollegái írtak?

Polónyi az elnököt *Jankovich* felé kiáltja *Szmrecsányi* beszéde közben: *Mennyi pénzt kaptál a kormánytól, hogy azt a gázságot elkövetted? Majd az ország színe előtt is kérdőre vonnak még érte.* Majd a folyosóra kijöve, emelt hangon a következőket mondotta: *Megvásárolt bandával nem logok verkedni.*

Haima Antal báró: *Pardon, kegyelmes uram, én sem vagyok megvásárolt s a mandátumomat sem pézen vettem.*

Polónyi: *Kérlek, szívesen veszem tudomásul kijelentésedet. — En nem rád céloztam.*

Zárt ülésen *Jankovich Béla* alelnök elnökölt. *Lovász Márton* tiltakozik az elnök tegnapi eljárása ellen, hogy tudniillik a jegyzőkönyvet óriási zajban hitelesítették.

Jankovics Béla a tegnapi eljárását igazolja.

Polónyi Géza az elnöki emelvényre megy és ott kéri Jankovicsot:

— Igaz-e, hogy a kormány pénzt adott magának a megválasztásához?

Jankovics nem felel.

Polónyi Géza: Szégyen, gyalázat, hogy olyan ember ül az elnöki székhelyen, akit pénzért választottak meg.

Háromnegyed 2 óraker újból kezdetét veszi a nyílt ülés.

Bakonyi Samu tiltakozik az ellen, hogy Návay Lajos lemondó levelét nem hallotta, mikor felolvasták.

Bakonyi beszéde alatt a második emeleti karzatról egy csomagot dobott le valaki. A csomagban a szocialisták által kiadott plakátok voltak.

Az elnök javaslatára nagy vihar után a holnapi ülés napirendjére az elnökválasztást tűzték ki.

A határozat ellen Apponyi Albert tiltakozik és kijelentette, hogy ha így folytatja az elnökség tovább is ő is a harcolók közé fog állani.

Az ülés több felszólalás után 4 óraker ért véget.

A püspök bérmautja Békésmegyében.

Pár nap óta távol volt székhelyétől gróf **Szechenyi Miklós** v. b. t. t., nagyváradi megyés püspök. A szomszéd vármegyében, Békésmegyében néhány községében folytatta bérmautját, az ottani katolikus hívek öröme és lelki üdvére.

Községről-községre, ahol a püspök megfordult, őszinte szeretettel, hálás tisztelettel, lelkesedéssel fogadták s valóságos örömmünnepe volt a községeknek a püspök látogatása.

A bérmaut első részéről a következő tudósításokat vettük:

Kondoroson.

Gróf **Szechenyi Miklós** püspök Póstelekről május 18-án délelőtt 9 óraker kellemetlen esős időben érkezett Kondorosra, hogy az ottani hívek között a bérmaut szentségét kiosssa. A község határára szép diadalkapu várta, melynél a szarvasi járás főszolgabírója fogadta a kerületébe érkezett püspököt. A diadalkaputól a plébániára hajtatott, hol a községi előjáróság üdvözlését és a papság hódolatát fogadta. A plébániáról processióval a templomba vonult, hol csendes szentmisét mondott és az Isten szolgálatáról szóló szép beszédet tartott a híveknek. Az esős idő miatt a bérmaut szentségét a templomban osztotta ki, mely után visszatért a plébániára, hol néhány küldöttséget fogadott. Öv. csáki **Geiszt** Gyuláné szíves meghívására a csáki szép kastélyba ment a papsággal együtt s itt a vendéglátó tisztet **Geiszt** Gyula sok szeretetreméltósággal töltötte be. Ebéd után ugyancsak négyes fogaton visszatérve Kondorosra, ott meglátogatván a Spett Gyula apát-kanonok békésüségéből emelt két szép iskolát, ezután újra automobiljára ült, hogy apostoli bérmautját folytassa.

Szarvason.

Békésvármegye emporiumának, **Szarvas**nak gyönyörű ünnepélye volt május 18. és 19. é. Gróf **Szechenyi Miklós** v. b. t. t. megyés püspök a bérmaut szentségének kiosztása végett utazott Szarvasra a hol két napig tartózkodott, a hívek nagy öröme. A főpásztor megjelenése a községben oly hatást gyakorolt, hogy nemcsak hívei, hanem mások is elragadtatással emlékeznek róla. Május 18-án, szombaton délután egynek 5 óraker érkezett automobilon Kondoros felől. A város elött gróf **Bolza Géza** földbirtokos fogatára

szállott át, mikor is **Kollár Lajos** főjegyző meleg vendéglátó szavakkal üdvözölte a kegyelmes főpásztort. A kis hitközség, — mintha csak szívéből nőtt virágokból szötte volna, — gyönyörű virágdiszszel ékeskedő diadalkaput állított, a diadalkapu fölé Krisztus szívének diadajelét, a keresztet. Hosszu kocsisor kíséretében haladt át a püspök a diadalkapun, melynél a katolikus gimnazisták kis csapata zászló alatt várta, s óriási lelkesedés töltötte, el ifju szívüket. mikor főpásztorukat meglátták. A plébánián ismét egy fiatal csapat, a fehér ruhás kisleányok csapata várta, s remek csokrot nyújtottak át, melyet a püspök kegyesen fogadott. A templomban a szarvasi férfi dalkar »Ecce sacerdos magusa« hangjaival fogadta a püspököt, aki a templomi szertartás után gróf **Bolza Géza** nagybirtokos szíves vendégszeretetét vette igénybe, kinél 10 küldöttséget is fogadott. A püspök válaszolva az üdvözlőkre, lebilincselte a küldöttségek tagjait.

Délután 6 óraker **Brém Lőrinc** pápai tb. káplán püspöki titkár a májusi ájtatosságon nagy hatással szép beszédet mondott a női hivatásról.

Másnap, vasárnap, május 19. é. délelőtt 9 óraker az egyházfejedelem csendes szent misét mondott, melyen a szarvasi régi férfi dalkar és a leányegyesületi női dalkar felváltva szép énekeket adott elő. Szent mise után a püspök szent beszédet tartott a »család«-ról, mely közvetlenségénél és melegségénél fogva a nagy figyelmet tanúsított híveknél osztatlan hatást keltett.

A főpásztor 508 nak osztotta ki a bérmaut szentségét. Dében gróf **Bolza Géza** diszcedet adott, melyre hivatalosak voltak a püspökön és titkárán kívül dr. **Wieland Sándor** főszolgabíró s a papság.

A püspök a délutánt Szarvason töltötte s látogatást tett gróf **Bolza Pál** s gróf **Csáky Albinnál**. Hogy mily szeretettel fogadta a főpásztort Szarvas községe, mutatja az is, hogy a »**Szarvasi Hírlap**« diszkiadásban jelent meg, címlapján a püspök jól sikerült arcképével, s »Aldott, ki az Ur nevében jön« vezércikkkel.

Másnap, május 20. é. reggel 7 óraker **Békésszentandrásra** indult a főpásztor.

Békésszentandrason és **Emdrődön** szintén nagy ünnepségekkel fogadták a püspököt, aki tegnap este, **Brém Lőrinc** titkár kíséretében hazaérkezett Nagyváradra.

Holnap, csütörtökön **Köröstarjánban** osztja ki a püspök a bérmaut szentségét.

Viharos tanítógyűlés.

Megalakul a tanítók szakszervezete.

A **Biharvármegyei Általános Tanító egyesület** tegnap délelőtt tartotta meg ez idei rendes közgyűlését, melynek egyetlen tárgyul a tanítók fizetésrendezésének ügye volt kitűzve. Azonban már az elnöki előterjesztések fölött olyan zajos vita indult meg, mely abszolúte lehetetlenné tette a komoly tanácskozást.

A fontos és közérdekű tárgy nagyszámban hozta össze a tanítószágot s majd ötszázan hullámzottak a vármegyeháza nagytermében délelőtt fél 11 óraker, amikor alapos késéssel **Nagy Imre** elnök megnyitotta az ülést.

Az elnök üdvözölte a kormány képviselőiben megjelent **Kiss István** s. tanfelügyelőt és **Karácsony József** s **Orbán Kálmán** s. tanfelügyelőket, kiknek nevében **Kiss István** mondott köszönetet. Biztosította a tanítószágot a tanfelügyelőség meleg támogatásáról mindaddig, *míg a tanítószág megmarad a jogos küzdelem terén.*

Napirend előtt

impozáns alakban tüntetett ki egy veterán katolikus tanítót a közgyűlés **Bodnár János** felszólalására.

Bodnár rámutat arra a körülményre, hogy sok olyan érdemben megöszült kartársuk van, kit a hatalom egyáltalán nem vett és nem vesz észre. Epp azért erkölcsi kötelessége magának a tanítószágnak, hogy az ilyen szerény és érdemes tanítókat kiemelje és kitüntesse. **Magdics Károly** váradvelencei róm. katolikus tanító immár 37 éve működik, mint szerény, de lelkes magyar tanító. Indítványozza, hogy az egyesület disztagjává válassza s keresse meg átirattal egyházi hatóságát, hogy részére 200 korona személypótlékot juttasson. Az egyesület pedig állíttasson ki részére diszoklevelet s utaljon ki pénztárából 200 korona pótlékot.

A közgyűlés kitörő lelkesedéssel tapsolta meg az indítványt s percekig ünnepelte a felémelkedett őz **Magdicsot**, kinek könyvek csillogtak szemében. Az indítványt természetesen elfogadták.

Az első összecsapás.

Ezután **Gábel Jakab** emelkedett szólásra és kérte a közgyűlést annak a kimondására, miszerint e disztagválasztás a jövőre nézve nem lehet precedens, mert nem alapszabályszerű. Az ilyen indítványnak előbb a választmányban kell keresztül menni, nem pedig egyszerűen előállni vele a közgyűlésen. De hangsúlyozza, hogy a mostani határozathoz ő is teljes örömmel járul hozzá.

Erre fölpatton **Balogh Károly** és heves jelenetet provokál.

— Maga az elnökség sem tartotta meg az alapszabályt. Harminc tag kérésére nem hívta egybe a rendkívüli közgyűlést a cenzura ügyében. Különbben is a közgyűlési szuverén. El kell vetni **Gábel Jakab** indítványát.

Gábel Jakab a zaj lecsillapodásával megfelel **Balogh**nak.

— **En nem vagyok Tisza István**, velem nem lehet elbánni! Különbben is teljesen indokolt volt felszólalása s az alapszabályoknak mindég érvényt kell szerezni.

Több apróbb, de annál zajosabb hozzászólás után elfogadják **Gábel** indítványát.

Az évi jelentés.

Mikor valamennyire helyre állt a rend, **Kortsmáros László** főjegyző belekezdett az elnöki jelentés felolvasásába. Nyoma van a jelentéssben az általános és intenzív mozgalmaknak, melyeket a tanítószág a fizetésrendezés ügyében a múlt évben rendezett. A bihar megyei Tanítók Házának ügye is jól áll. Majd megemlékezik a járáskörök működéséről, a tagok számának szaporodásáról. Helytellenítette az elnökség azokat a tulkapásokat, melyek az egyesület hivatalos lapjában szabad teret nyertek.

— **Le a cenzurával!** — kiáltották közbe s egy haragos tanító dörgedelmes hangon azonnal megkérdezte az elnököt, hogy mért nem hívta egybe február hóban a cenzura ügyében a rendkívüli közgyűlést?

Hogy is volt csak?

Ezután egymást követve pattogtak fel a szónokok. **Horváth István** védi az elnökség eljárását és azt mondja, hogy az egyesületi gyűlés elé ez nem tartozik. Ez a szerkesztőnek, **Bodnár János**nak az ügye. Különbben pedig micsoda lelketlenség lett volna télviz idjén 500 tanítót a vidékről berendelni azért, hogy itt egy hiába való cenzurázást végighallgassanak.

Sabestyén Dezső szólni akar.

— **Eláll! Eláll!** — kiáltottak feléje.

Az alapszabályokat lobogtatja. Az elnök önkényeskedett, mikor a harminc tag aláírásával ellátott beadványt nem respektálta.

Az általános zajban *Balogh Károly* egy gyűrt kefelevonatot lenget a fejk fölé.

— Itt az élő bizonyosága a cenzurának. A cenzurok kilökték a cikket, amelyet Nagy Imrénének szánt.

Olvadni kezdi.

— Nem vagyunk rá kíváncsiak! Leül! Eláll!

Az elnök közben megvonja a szót *Balogh*-tól személyeskedés címén. *Balogh* azonban ennek ellenére végigolvassa a cikket.

Számbarovszky alelnök kijelenti, hogy nem a cenzurok, hanem maga *Bodnár* ejtette el a cikket.

Bodnár feláll s azt állítja, hogy a tanfelügyelő kívánságára hagyta ki a *Balogh* választát a lapból.

Erre feláll *Karácsony József* s. tanfelügyelő:

— Kérem, a dolog nem egészen így volt. *Bodnár* ur megjelent *Várady* tanfelügyelő urnál a lap megjelenése után s ott azt kérdezte a tanfelügyelő ur tőle:

— Ön nem tette közre a cikket?

Mire *Bodnár* azt felelte:

— Én.

Tehát a tanfelügyelőség nem előzetesen tiltakozott, csak egyszerűen tudomásul vette a cikk nem közlését.

A fellőtt cenzura-ügy felett minden további átmenet nélkül napirendre tért a közgyűlés.

A fizetésrendezés.

A sok szópeccselésben és haszontalan veszekedésben a tulajdonképpeni tárgy: a fizetésrendezés kicsire zsugorodott. *Horváth István* előadó ismertette a rendezés tervezetét, melyet bonckés alá vesz és kimutatja hátrányait. Közben megabucogják *Tiszát* és üdvözlő távirat helyett kérést intéznek a miniszterhez, hogy váltsa be ígérését a fizetésrendezésre vonatkozólag.

A vörös zászló.

Rigó Szeréna okos hozzászólása után a déli meleg órákban egyszerre csak tüzesóvát dobott az izgatott levegőjű tanácskozásba *Sebestyén Dezső*, a szocialista tanító:

— Az egyetlen módja annak, hogy eredményt csikarjunk ki a kormánytól az, hogy alakítsuk meg a tanítók szakszervezetét.

Oriási tumultus támad.

— Nem vagyunk szocialisták! Eláll! Eláll!

Mire *Balogh Károly* föláll és megmagyarázza a nemzetközi szervezkedést.

— Tudják Önök, hogy mi a nemzetközi szervezkedés? Nem. Hát én megmondom. Felhívjuk az egész világ kulturnemzeteinek tanítóit arra, hogy mondja ki a passzív rezisztenciát mindaddig, míg Magyarországon nem rendezik a tanítók fizetését.

E bizarr ötlet után következett egy másik elvetett indítvány.

Bodnár János: Támadjuk a kormányt minden oldalról. Az Országos Szövetség útján keressük meg a honvéd- s illetőleg a hadügyminisztert aziránt, hogy mindaddig nem hívják be gyakorlatra a tanítókat, míg a fizetést nem rendezik a közoktatásügyi miniszter.

Elvetették.

A szakszervezet iránti indítványt az óriási zugás és csoportosulás alatt dacára, hogy a többség ellene volt, az elnök határozattal emelte. A terrorizálásnak az elnök sem tudott

tovább ellenállni. Nem csuda, argumentum helyett ököllel fenyegettek.

A napidijakat 10 koronában kívánja a közgyűlés megállapítani. Ohajtja továbbá az egyesület a pedagógiai akadémia és könyvtár felállítását.

Második pénztárnokul *Pertényi Györgyöt* választották meg.

A későre elhuzódott gyűlés d. u. 2 órakor ért véget s bankettel végződött a *Széchenyi* vendéglőben.

UJDONSÁGOK.

* **A király az urnapi körmenetben.** Három éve, hogy a király utoljára vett részt a bécsi urnapi körmenetben. Egészségi állapota miatt az orvosok óvták ettől a fáradságos uttól és ezért a felség, sajnálattal bár, lemondott a körmenetben való részvételről. Udvari körökből most azt jelentik, hogy az idei Urnapján, június 6-án, ha az időjárás kedvező lesz, a király el fog menni az urnapi ünnepségre és bár nem fogja megtenni az egész kétórás utat, mint ezéltt, a *Holburg* előtt, a *Michaeler*-templomnál fog csatlakozni a körmenethez és onnan megy tovább hajadonfővel a körmenettel.

* **A debreceni népszövetség agitációja.** A »Katholikus Népszövetség« agilis debreceni szervezete programjába vette a város körül fekvő községekben is szervezni a kath. Népszövetséget. Az apostoli munkálkodást vasárnap, e hó 19-én kezdte meg, a mikor *Felsőjósán* tartottak agitációs gyűlést. A reggeli vonattal ment ki a szervezet tíz tagja *Kresznerics Gy. Ferenc* igazgató vezérlete alatt. Megérkezés után *Krajnik György* theresianumi felügyelő ünnepélyes misét mondott prédikációval, mely után az iskola egyik termében gyűltek a hívek, a hol megkezdődött a gyűlés. Az első szónok *Kocsisovszky László* debreceni csoportvezető volt, ki igen ügyesen mutatta ki a szociáldemokraták hangzatos jelszavainak tarthatatlanságát. Utána *Krajnik György* általános helyeslés és tetszés között bizonyította, hogy lehet a szociális eszmékért lelkesedni a nélkül, hogy a vallást kidobjuk szívünkéből. Lelekes taps honorálta a fáradhatatlan lelkész szép beszédét. Az utolsó szónok *Kresznerics Gy. Ferenc* máv. hivatalnok, a debreceni szervezet helyi igazgatója, ki mult vasárnap Nagyváradon, most pedig itt beszélt a nála megszokott tüzzel és meggyőződéssel a társadalom bajairól és az azokat gyógyító eszközökről. A lelkeket felrázó beszédnek meg is volt a hatásuk, ott nyomban 30 tag iratkozott be, a mi ebben a szociáldemokrata eszméktől telített faluban igen szép eredmény. A tagszervezés folyik, vagy 100 tagra van kilátás. Itt említjük meg a debreceni szervezet hatalmas munkáját a Krisztusi eszmék terjesztése terén. Ugyanis rövidesen sikerül a *Keresztény tanonc otthon* megnyitni, a helyiség házberét *Gróh Ferenc* prépost-plébános fogja viselni. Ugy szintén a megalakulás előtt áll az *Iparosok kongregációja* is, melynek vezetője *Krajnik György* th. r. felügyelő, a ki

minden héten tart ez ügyben előadást és igyekszik e szép eszmét magvalósítani. Segítségére van az *Urak Mária Kongregációja* is, melynek egyes tagjai szintén tartanak ilyen irányú előadásokat.

* **Az új katonai állomásparancsnok Nagyváradon.** Az új nagyváradai állomásparancsnok: *Henriques* tábornok már megérkezett Nagyváradra. Tegnap tisztelgő látogatásokat tett a város előkelőségeinél s délben felkereste *Rimler Károly* polgármestert is.

* **Balogh Samu kuriai bíró.** A király az igazságszolgáltatás elterjesztésére *Balogh Samu* nagyváradai ítélőtáblai bírót a curiához bíróvá nevezte ki.

* **A Magyar Bank új vezérigazgatója.** A Magyar bank részvénytársaság igazgatósága legutóbb tartott igazgatósági ülésében tudomásul vette dr. *Kentz Karländer* Ede eddigi vezérigazgatónak az intézettől való megváltását és a bank vezérigazgatójává *Schenker Ferencet*, a Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókjának helyettes főnökét választotta meg. Az új vezérigazgató június 1-én kezdi meg működését. *Schenker Ferenc* egyénisége, tehetsége, széles körű tudása, lelkiismeretessége és a Magyar Általános Hitelbanknál, az ország leghatalmasabb pénzintézeténél szerzett kitűnő gyakorlat a legteljesebb garancia az iránt, hogy vezetése alatt a Magyar Bank rövidesen kihever a nemrég átélt válságot és mihamar városunk egyik legerősebb intézetévé fejlődik. *Schenker Ferenc* nagyváradai családból származik, ismerős az itteni viszonyokkal s új állására történt megválasztását mindenfelé osztatlan örömmel üdvözlötték.

* **Új fűrdőorvos.** A Félix-fürdőben a mult évben annyira növekedett már a vendégek száma, hogy egy orvos nem volt képes ellátni az orvosi teendőket. Ezért még egy másik orvosi állást is rendszerezettek, melyre dr. *Karay Kálmánt* nevezte ki a prépost.

* **Az igazságügyi államtitkár.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király dr. *Tóry Gusztáv* államtitkári címmel és jelleggel felruházott igazságügyi miniszteri tanácsost államtitkárrá kinevezte.

* **Tüntetés a záróra mellett.** Tegnap este pár suhanc ismét megjelent Berger illatszertára előtt és követelték, hogy zárja be az üzletet. Berger, mivel neki alkalmazottja nincs, ő maga szolgál ki, a követelést nem teljesítette. Ekkor a suhancok kövel bevették a kirkat-üveget. A tüntetőket a rendőrök zavarták szét s megindították ellenük az eljárást.

* **Kirándulás Rézbánya vidékére.** A nagyváradai turista egyesület kirándulást rendez a pünkösdi ünnepek alatt a Rézbánya feletti gyönyörű vizesekhez, amelyek az u. n. »Cárán jelső körutja« mentén vannak. Megnézik ez alkalommal a Körös eredetét, a Biharkaput s a híres *József főherceg cseppkőbarlangot*. Indulás szombaton délután a belényesi vonattal Biharlunkára s érkezés vissza ugyanazon vonattal hétfőn este. Összes költség mintegy 20 kor. Jelentkezni lehet *Schiller Ferenc* vámtisztánél a fővámbivatalban f. hó 24-én délig.

A legújabb

tavaszi czipő ujdonságok

MOSKOVITS Bemertéri fióküzletében.

Szabott gyári egységárak.

Telefon 687

Telefon 687.

* Berkovits Ferenc temetése. *Berkovits* Ferenc elhunyt széles körben mély részvételt keltett. A hitközség elhatározta, hogy Berkovits Ferencet saját halottjának tekinti s diszkrétlyet jelöl ki számára. Alapítványt is tesznek a gyermekbarát egyesületnél. Hír szerint Nagyvárad város törvényhatóságánál indítványt szándékoznak tenni, hogy a város festesse meg dr. Berkovits Ferenc arcképét s érdemeit jegyzőkönyvbe iktassák. A gyászoló családhoz igen sok részvételt érkezett. A bolttest Bécsből az éjjel érkezett Nagyváradra. A temetés pénteken, május 24-én délelőtt 10 órakor lesz. A gyászszobánál dr. *Kecskeméti* Lipót főrabbi tartja a gyászbeszédet. Az ügyvédi kamara nevében dr. *Medvigy* Gábor mond búcsúbeszédet a halott felett. A temetésre vonatkozólag a polgármester a következő felhívást adta ki:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának és tisztikarának t. tagjait felkérem, hogy törvényhatósági bizottságunk egyik legrégebbi tagjának, városunk köztisztviselőiben állott polgárának, dr. Berkovits Ferenc urnak f. hó 24-én d. e. 10 órakor tartandó végtisztesség-tételén megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1912. május hó 20-án. *Rimler* Károly, polgármester.

Felkérem az ügyvédi kar tagjait, hogy néhai dr. *Berkovits* Ferenc volt kartársunk és elnökünknek 1912 május 24-én d. e. 10 órakor leendő temetésén lehetőleg résztvenni s ez okból fél 10 órakor a kamara székházában gyülekezni sziveskedjenek. Dr. *Wallner* Odón, elnök.

* A nagyváradai kereskedők egyesülése. Már régebben felmerült a nagyváradai kereskedők között az az eszmé, hogy az összes nagyváradai kereskedők szervezkedjenek s egyesületet alakítsanak érdekeik védelmére. Most nagyobb mozgalom indult meg e tárgyban s úgy látszik a mozgalomnak eredménye lesz. A mozgalom vezetői ma este fél 9 órakor kereskedelmi és iparkamara nagy termébe értekezletet hívtak össze, amelyen jelen lesz az Orsz. magyar Kereskedelmi Egyesülés részéről *Szende* Pál főtitkár is. Az értekezletre külön meghívókat nem bocsátanak ki, hanem szívesen látják az érdeklődőket.

* Vizsga a villamoson. A városi villamos vasut igazgatósága által felvett hét kocsi vezetői tegnap délelőtt tette le a kocsi vezetésről és a kalauzi teendőkről a gyakorlati és elméleti vizsgát. A vizsgán *Semassenká* Ernő igazgató, *Gerő* Armin r. főkapitány, *Küsd* Kálmán igazgatóhelyettes, a kocsimester és a kalauz voltak jelen, s a Gilányi-utcai vonalon mindegyik kocsi vezető külön-külön vezetett egy kocsit és pedig mindenféle sebességgel. Különös gond és súly volt fektetve a vizsga alkalmával a fékkezésre s e téren, de meg az elméleti kérdésekben is a vizsgázó kocsi vezetői teljes jártasságot és tudást mutattak be. *Gerő* Armin főkapitány a vizsga szép sikere fölött teljes megelégedését fejezte ki az igazgatóság előtt.

* Betörés az Andrányi ógnál. *Andrányi* Károly és fiai nagypiac-téri vaskereskedésébe tegnapra virradó éjjel ismeretlen tettes bezáratta magát, a pénzes fiókot felfeszítette s onnan 150 korona készpénzt ellopott és azzal megugrott. Reggel, midőn az árszetet kinyitották, bent senkit sem találtak. A rendőrség a nyomozást folyamatba tette, mely azonban mindezekig nem vezetett eredményre.

* Új postaügynökség. A nagyváradai posta-táviráda igazgatóság Biharvármegye Kardó községében Kardó elnevezéssel június hó 1-én postai ügynökséget léptet életbe. A postaügynökség kérésbeszédési köre Kardó községre terjed ki.

* Gyorsíróverseny Nagyváradon
Rendkívüli érdeklődés előzi meg a Nagyváradai Gyorsíró Egyesület gyorsíróversenyét, amely pünkösd vasárnap folyó hó 26-án délelőtt 10 órakor lesz a községi polgári iskolában. A helybeli tanintézetek növendékein kívül nagyszámú jelentkezőnek olyanok is, aki már a gyakorlati élet terén érvényesítik gyorsírói tudásukat. Az egyesület pedig gyönyörű díjakkal, oklevelekkel és díszmunkákkal jutalmazza a győzteseket. A versenyen a következő fokok lesznek: I. percenként 180 szótag; II. 150 szótag; III. 120 szótag; IV. 100 szótag. A versenyen résztvehet mindenki. Minden versenyző köteles azonban nevezési díj címén 20 fillért fizetni, amelyért az egyesület adja a szükséges papírokat. Jelentkezni lehet levelezőlapon is vagy a verseny alkalmával *Rosenthal* József joghallgatónál, az egyesület jegyzőjénél (Beöthy Odón utca 32).

* Hóapdaszerű cipő elárúsítás. M. Schöngut. Wien III. Marxer Gasse 38. az ország különböző területén hólapda rendszerrel cipőket árul. Eljárása a következő: A fél vesz egy számozott jegyet 1 K. 50 fillérért ezt beküldi a cégnek, utánvétellel kap 3 jegyet, amelyeket ő elad s mikor az új vevők is eladtak 3—3 jegyet s az árát fenti cégnek beküldték, az első egyén kap egy pár cipőt. E hólapda-rendszerű elárúsításra azzal hívjuk fel az érdekl. iparosok és kereskedők figyelmét, hogy amennyiben ezen visszaélésekről bármi uton tudomást szereznének, azt megtorlás végett haladéktalanul az illetékes I. fokú iparhatóságnál (főkapitány, főszolgabíró) feljelenteni el ne mulasszák. Nagyvárad, 1912. május hó 16. A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara: *Sztrill* Ferenc h. elnök, dr. *Sarkadi* Lajos kamarai titkár.

* Revolveres merénylet egy kereskedő ellen. Titokzatos merénylet ügyében nyomoz most az élesdi csendőrség. Tegnap éjjel nem sokkal éjfél előtt *Stern* Izso kereskedő gyanús zajt hallott lakása ablaka miatt. Nem sokat adott a zajra, mely egyszerre elcsendesült. *Stern* nyugodtan feküdt vissza az ágyába, alig feküdt néhány percig, mikor a zaj megismétlődött, ezuttal már közvetlen az ablaknál. *Stern* felkelt s az ablak felé közeledett. Kint két alak zsugorodott és vasakkal kezdte feszegetni az ablakot. Az ablak nem engedett. *Stern* még nem ért az ablakhoz, mikor kint az egyik alak belélt az ablakon. A golyó *Stern* vállá mellett süvített el és furdott a falba. *Stern* vissza ugrott. Ekkor kint az egyik alak a következőket mondta:

— Ha erre nem felel, menj a másik ablakhoz és ott löj be!

Alig mondta ezt ki, már eldőrdült a második lövés. Ez a golyó sem talált. Erre *Stern* revolvert vett elő és abból kétzer egymásután kilőtt az ablakon. A támadók erre elfutottak. A lövöldözésre ijedten ugráltak ki a szomszédok, de már nem találtak senkit. A csendőrség most serényen kutat a merénylők után.

* Siketnémák felvétele. A siketnémák debreceni intézetébe a jövő 1912—13. iskolai évre 16 első osztályos 7—10 éves korban levő gyermek vétetik fel. Felvételt nyerhetnek még a felső osztályokba olyan növendékek is, akik az alsó osztályok évfolyamait más intézetekben végezték el, továbbá magánaton tanításban részesülhettek hibás beszédű gyermekek is. A felvételtől való folyamodás folyó évi június végéig beadandó. A felvételi folyamodás dolgában hozzá intézendő megkeresés kapcsán minden kiterjedő tájékoztatást nyújt az intézet igazgatója.

x Bérma és áldozó ruhák és koszorúk legnagyobb választékban. Hevesi Párisi divatruházában, Zöldfa-u.

x Új sport játék. Igen szép és teljesen új sport üzésre alkalmas találmány jött forgalomba, mely olcsóságánál fogva rövid időn belül úgyszólván mindenkinél nélkülözhetetlen lesz, felnőttek, hölgyek és gyermekek részére, test-edző, szem és kezűgyesség kifejlesztésére annyira olcsó, hogy bárki is megszerezheti, mert 1 koronától 3 korona árban és 5-féle nagyságban kaphatók. Egyedül *LADÁNYI JÓZSEF* puska-műves sport üzletében Rákóczi-ut Moskovits palota. A M. kir. lőpor áruda, telefon 269. Tanoncok felvételnek.

Trieszti kávépiac Nagyváradon Aszodi Kossuth-utca. **Vigyázat** mert sok az utánzat, természetesen a fogyasztók kárára. Aszodi trieszti kávé és tea behozatalának a 8 féle zamatu pörkölt kávéi a jogosabbak és legolcsóbbak. Motor üzemű pörkölés és darálás kávépörkölés a vevő előtt történik. Cukorka és csokoládé különlegeségei a legjobbak és legolcsóbbak. Főüzlet: Kossuth utca, fiók: Kert-utca.

x CSODASZÉP, friss, idejü termései **csemege-szőllő!** Naponta friss **cseresznye!** Idei termései, csodaszép ausztráliai **fajalmák!** Friss **zöldpaszuly**. Oriási **ugorkák**, stb. Ugyszintén a legkitünőbb **hegyiborok** legolcsó árban kaphatók: **MERTZ NÁNDOR** csemegeüzletében, Körös-utca. Telefon 448 sz.

Megjelent a képes mieder divat újabb modern fűzőkről, csak **Rosenzweig Róza** miedergyárában **Szalárdi-u. 9.** kapható **ingyen és bérmentve.**

A bérmlásra megérkeztek a legizlésebb és legmegfelelőbb, de egyuttal a legolcsóbb arany ékszerek és órák
Szilágyi Géza és Társa
órák, ékszerész
Rákóczi-út 4. Helybeli és vidéki telefon 630.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szerda: Szveillai borbély (bérletszünet). Az olasz gyermekopera-társulat harmadik fellépte.

Csütörtök: Allamtitkár (bérletszünet) Fenyvessy Emil első fellépte.

Péntek: A tanítónő (bérletszünet). Fenyvessy Emil második fellépte.

Szombat: Trilby (bérletszünet). Fenyvessy Emil harmadik fellépte.

Vasárnap délután: Eva boszorkány, este: Muzsikuleány.

Hétfő délután: Rablólovag, este: Leányvár.

Gyermekopera.

Tegnap este másodsor léptek fel a csodálatos olasz gyermekek a legnagyobb mértékben elragadva a közönséget. Először egy *Christian* című ismeretlen operacskát adtak, utána a kis csodagyerek, *Giovanno Cortivo* az énekkar kísérete mellett elénekelte *Carmen*-ből a torreador áriáját frenetikus hatással. Végül a *Paraszt-becsület* következett, melyet egy taktus kibagyása nélkül a legnagyobb precizitással adtak elő. Itt is első sorban a parányi *Cortivo* Allió-ját kell kiemelni, egy énekben, mint játék-

ban olyan remekül adta a szenvedélyes, féltékeny, vad olasz tuvarost, hogy nem találunk szavakat a dicséretére. Franco Santuzzája, Pardedti Lucíja és Moreto Lolája mind igen jók voltak, nagyszerű Turiddu volt a kis Malerbo. Az énekkar bámulatosaa biztos volt, a Regina coelit a legnagyobb pontossággal énekelték. Ami derék katonabandának azonban olyan csapnivalóan rosszul kísért, hogy a bicska kinyílt az ember zsebében. A közönség nem fogyott ki a tapsból, a kis Cortivo babérkoszorút is kapott, nagy csomó cukorral tisztelődött.

Az olasz gyermekopera bucsuja. Kedves meglepetésben részesíti Erdélyi Miklós színiigazgató a nagyváradai tanulói-újságot és gyermekeket. Holnap délután 3 órakor felhelyarák mellett a Szigligeti-színházban vendégszereplő 40 tagú gyermekopera-társulat eljátsza a Szévillai borbélyt. Bizonyára zsutolásig megteklik a színház holnap délután, mert a tanulómegnézhetni a gyermekművészeket, a kik ifjúságnak és a gyermekvilágnak alkalma nyílik óriási sikert arattak a hétfői fellépésük alkalmával. Holnap este bucsuzik a kiváló társulat Puccini világhírű operájában, a Toscában, amelyet közbejött technikai akadályok miatt játszanak a Lammermori Lucia helyett. A nagyváradai közönségnek igazi műélvezetben lesz része holnap este, amikor a kis művészek bucsuzni fognak. Nagyváradról a gyermekopera-társulat Kassára utazik.

Fenyvessi Emil vendégjátékai. Az olasz gyermekopera társulat vendégszereplése után nyomban érdekes vendégszereplés lesz a Szigligeti színházban. Fenyvessi Emil, a Vig-színház országos nevű művésze jön le három vendégszereplésre Nagyváradra. Ezúttal először játszik Fenyvessi a Szigligeti színházban s így vendégszereplése eseményszámba megy. Első fellépése csütörtökön. «Az államtitkár ur» címszerepét játsza Fenyvessi, akinek ez egyik leghíresebb alakítása. Pénteken «A tanítónő» című színműben játszik, szombaton pedig eljátsza a «Trilby» híres Svengaliját. — Jegyek mind a három előadásra már előre válthatók.

Népvándorlás a Népoperába. Páratlan dolog az, ami most Budapesten történik a legfiatalabb színházban, a Népoperában. Ez az óriási épület, mely negyedfélezer embert képes befogadni, estéről-estére szorongásig tömve van, dacára a felemelt helyáraknak. Senki sem hitte volna, hogy a Wagner cyclusnak ilyen kolosszális sikere lesz. A Népopera Wagner-előadásairól úgy beszélnek Budapesten, mint egy nagy szenzációs eseményről. Európa legelső művészei álltak társaságba, hogy Wagner halhatatlan műveit interpretálják és a közönség nem tud betelni a darabok eddig rejtve maradt szépségeivel. Esténként, mikor az előadás kezdete közel van, valóságos népvándorlás áramlik a Népoperába. Jegyet senki sem vált, mindenki előre gondoskodik már a maga jegyéről. Hétfőn 11 óra felé pedig, mikor az előadásnak vége van, impozáns látványt nyújt ennek a hatalmas tömegnek, mint a megáradt folyamnak a kitódulása. Ilyen látványosságot nem csak Budapesten, de talán sehol a világon, egyetlen színház sem tud produkálni.

— Az eddigi előadások: Lohengrin, Tanhäuser, Bolygó Hollandi, Tristan és Szelda, valóságos Wagner lázt keltettek a közönségben. De a legnagyobb érdeklődés még csak most nyilvánul meg a Rajna kincse, a Walkür, Siegfried, a Mesterdalnokok és újból a Lohengrin iránt. Utolsónak május 31-én az Istenek alkonyát adják. Erdekes, hogy vidékről minden-

nap távirati jegymegrendelések érkeznek. Ehhez hasonló érdeklődés a vidéken csak a legutóbbi Lizi-tünnepek alkalmával mutatkozott.

SPORT.

Nagyváradai vívók sikere. A Kolozsvárt szombaton és vasárnap lezajlott országos tőr- és kardvívó versenyről a benevezett nagyváradai vívók győztesen tértek haza. A versenyre Nagyváradról hárman neveztek be és pedig Jeszenszky Zsigmond pézozúgi fogalmazó, Szűts és Ravaszdy főhadnagyok. Mind a hárman kitűnő vívók. Még eddig minden versenyről babért hoztak haza. Szűts főhadnagy a döntő kardmérkőzésben harmadiknak jött be és a Kolozsvári EAC tisztelet díját kapta. Ravaszdy főhadnagy a döntő kardmérkőzésben a negyedik lett és a hadügyminiszter díját nyerte el. Jeszenszky Zsigmond mint az összes vidéki vívók közt formailag és minősítésre nézve a legjobb, a «Kolozsvári Hölgyek díját» kapta. Az elért szép siker a nagyváradai vívók ambícióját mindenestül fokozni fogja.

NYILTTÉR.

Figyelmeztetés!

A t. fogyasztó és elárúsító közönségnek szives tudomására kívánjuk hozni, hogy egyes verseny vállalatok az eddig szokásban volt 0.55 centiliteres üvegek helyett most már csak 0.50 centiliteres üveget hoznak forgalomba: ezáltal lehetővé vált ugyan a részükre, hogy az üveges sört olcsóbban árusíthassák, de ez a különbség üvegenként a sör egyenértékében 3 fillért tesz ki és így a **DRÉHER SÖR** — eltekintve attól, hogy nem csak az országban, hanem egész Európában a legjobb minőségűnek el van ismerve, ezáltal, hogy a mi üvegeink a jelzett különbséggel nagyobbak, mint a konkurenciáé — még olcsóbb is. Teljes tisztelettel

Bognár és Szántó.

Figyelmeztetés!

Az ily címen b. lapjukban megjelent közleményre vonatkozólag, mint a **Kőbányai Polgári sör főraktárosai**, a t. fogyasztó és elárúsító közönség felvilágosítása végett szives tudomására hozzuk, hogy az általunk forgalomba hozott sörös palackok **0.55 centiliteres** ürtartalommal bírnak, így tehát azon figyelmeztetés, hogy egyes vállalatok 0.50 centiliteres palackot árusítanak, **ránk egyáltalán nem vonatkozhatik.**

Általánosan elismert és az összes külföldi államokban is előnyösen bevezetett **kőbányai Polgári sör** tehát az eddig is szokásban volt **0.55 centiliteres üvegekben** kerül forgalomba, mely nagyság minden üvegen égetett jelzéssel látható.

Teljes tisztelettel

Kolliner D. és Fia.

Igazságszolgáltatás.

A fenesi gyujtogatás.

A fenesi gyujtogató nagyvállalkozók ügyében változatlan érdeklődés mellett folyik a tárgyalás. A tegnapi nap folyamán folytatták a tanukihallgatásokat. A beidéztet tanuk serege egészen megtölti a váróhelyiségeket. Tegnapi is igen sok tanu mondta el vallomását, így a többek közt a Baiersdorf és Biach-cég tisztviselője *Schwartz* Miksa, aki a vádlott testvéreinek a céghez való viszonyát ismertette. Kihallgatták a tűz estéjén Viktorovits Hermanéknál volt vendég-ket, köztük *Horváth* Gyulát és a feleséget. Ki lett még hallgatva *Erdős* Jenő várasfenesi jegyző, aki bár lényegtelen vallomást tett mégis meg lett esketve. Délután 3 órakor folytatták tovább a tárgyalást. Mindössze három tanu lett kihallgatva. Az első *Ravaszini* Mór erdőszádai erdőfelügyelő volt, aki ket és háromnegyed évig volt a Baiersdorf és Biach cég alkalmazottja.

A két vádlott egymásközti viszonyáról annyit tud, hogy Viktorovits Emánuel Herman bátyjának fizetéses alkalmazottja volt. Arról, hogy Emánuel a tiszta jövedelemnek egynegyed részét kapja, nem tud semmit. — Utánna *Pétrucs* György várasfenesi kocsis lett kihallgatva. Két évvel ezelőtt mint lékező volt alkalmazva a cégnél. Mikor a felsőtelepi istálló kigyulladt ő is sietett a lovakat kimenteni. A tűz keletkezési okáról nem tud semmit. A bíróság esküteltelet elrendeli. A harmadik kihallgatott tanu Viktorovits Emánuel sógora, *Lenkei* Gyula dr. budapesti gyakorló ügyvéd volt. Előadja, hogy neki mindkét vádlott azt a kijelentést tette, hogy az istállóban bennégett lovak a cég tulajdonai s a járlatok és a biztosítási kötvény a cég nevére szólnak.

A tárgyalást ma délelőtt folytatják.

TÁVIRATOK.

A munkapárt értekezlete.

Budapest, május 21.

A munkapárt ma este értekezletet tartott, amelyen felolvasták Návay lemondó levelét, mely után Lukács László miniszterelnök nagy taps és lelkesedés mellett indítványozta Tiszának elnökké való jelöltetését. Többek között kijelentette:

— Meg vagyok győződve, hogy lefogunk győzni mindazokat a nehézségeket, melyek közöttünk fennállnak.

Általános sztrájk.

Budapest, május 21.

(Saj. tud.) A szociáldemokrat párt vezetősége tegnap esti értekezletén elhatározta, hogy csütörtökön, úgy a fővárosban, mint a vidéken általános sztrájkot rendez, amely több napig is eltarthat.

Rablógyilkosság Budapesten.

Budapest, május 21.

(Saj. tud.) A Dohány-utca 44. szám alatt ma meggyilkolva találtak egy rendőri felügyelet alatt álló leányt. A leánynak hiányzott minden pénze és ékszere. A

vizsgálat megállapította, hogy a leányt Schwartz Jolánnak hívják. A rablógyilkosság a reggeli órákban történt. A tetteseknek nyomuk sincs.

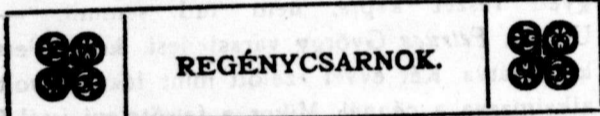
Az olasz-török háború.

Konstantinápoly, május 20.

Az itt élő olaszok számát mintegy tizenkétezerre, az egész Törökországban élő olaszok számát mintegy ötvenezerre becsülik. Az olaszok kiutasítására vonatkozó minisztertanácsi határozat mély benyomást kelt.

Konstantinápoly, május 20.

Miután a hadügyminiszter még nincs abban a helyzetben, hogy a szobát elhagyassa, a minisztertanács ma a hadügyminiszteriumban ült össze, ami a tanácskozásnak nagy jelentőség látszatát kölcsönözte, miután első ízben történik, hogy minisztertanácsot a hadügyminiszteriumban tartanak. Az olaszok kiutasításán kívül a minisztertanács az albániai helyzettel is foglalkozott. Abdulláh pasa tábornokot a Prizrend és Ipek környékén koncentrált csapatok parancsnokává is kinevezték.

Egy agglegény története.

Elbeszélés. 5

Irtá; **Bornát Gyula.**

Az iskolaszolga, látván, hogy itten nem egy tüdőbeteg koldus, hanem egy igen jó egészségnek és gazdagságnak örvendő ur van jelen, szörnyen megijedt és felettébb alázatos képet vágván, a következő szavakkal próbálta Kázmér urat kiengesztelni:

— Bocsásson meg nekem a nagyságos ur, de igazán csak eljárt a szám. Tetszik tudni, nagyon sok errefelé a koldus, azután ide csak betévednek, nyitva állván egész nap az ajtó.

Kázmér ur mivel máskülönben nagyon jólelkű volt, megsajnálta ezt az alázatos képű embert, akire a kelleténél talán jobban is ráijesztett s engesztelő hangon imígy kezdett hozzá szólni:

— Még most az egyszer megbocsájtok s remélem, hogy máskor ehhez hasonló eset nem fog előfordulni. Most kérem vezessen be az igazgató . . . u . . . u . . . urhoz.

A szolga felettébb megörült, hogy Kázmér ur csak ilyen kis penitenciát szabott rá, készséggel vezérelte be tehát Kázmér urat az igazgatóhoz.

A direktor éppen abban az irányban tett kísérleteket, hogy mekkora maximum bormennyiséget bír egyszerre lenyelni. Ebben a fontos és sok figyelmet igénylő műveletében hősünk megjelenése egy cseppet sem zavarta. Gyöngyössy igen kényelmetlenül érezte magát, hogy őt, a nagytekintélyű urat ily kevéssé respektálják.

Eszrevételése érdekében már nem merte a fentebbi közhögtést előszedni, attól tartván, hogy annak az előbbinél komolyabb következményei lesznek.

— Jó napot, szólítja tehát meg a tudományos kísérletekbe elmerült tanférfiut. Azonban, nyilatkozik, az igazgató kísérletében egy nagyon fontos stádium volt folyamatban, úgy, hogy észre sem vette Kázmér urat.

Hősünk azonban már teljesen belejött a kerékvágásba s nem engedte magát abból az igazgató hallgatásával kizavarni.

— Bocsánatot kérek, hogy az igazgató

urat zavarom. Gyöngyössy Kázmérnak hívnak s Tölgyessy Manuel barátom bátorítására merem csak nagyságotat felkeresni. Nevezett barátom ugyanis azt izeni, hogy ő bizonyos tiz forintról hajlandó lenne megfélekezni . . .

Kázmér ur azonban nem fejezhette be a mondatot. Az eddig méltóságjeljes nyugalommal kísérletező igazgató mintha villamos baktériát sütöttek volna beéle olyan eleven lett. »Hozta Isten nagyságotat,» szölt egy fűszeres segéd előzékenységével, Kázmér felé sietve. De ni, szóla azután elborult homlokkal, nagyságotat még le sem ült. Méltóztassék helyet foglalni! Evvel barátságosan letuszkolta egy székre barátunkat. Azonban Kázmér tudott kegyetlen is lenni. Olyan volt e pillanatban mint egy indián, aki kacagva nézi az ellensége halálkiujait. Ugyanis folytatta a mondatot, amelyet megkezdett. Tehát Tölgyessy barátom hajlandó azt a tiz forintot elengedni egy föltétel alatt . . . A t bolydatéri tanintézet igazgatója e kemény szavaktól megrettent, de azért sikerült neki azt elpalástolni.

— Majd arról beszélünk. Parancsoljon elébb uraságotat eme bordeaux-ból. Kázmérnak semmi kifogása sem volt az igazgató eme felszólítása ellen, azért tehát pár perc múlva a két szittyá már együtt kocintgatott.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Gabona fizet.

Budapest

A gabonatörszén tegnap szilárd volt az irányzat. Készáru ötlet magasabb.

Határidők zárlata:

Májusi buza	— — — —	11.71
Októberi buza	— — — —	11.22
Októberi rozs	— — — —	9.54
Októberi zab	— — — —	9.10
Májusi tengeri	— — — —	9.06
Juliusi tengeri	— — — —	9.06

Budapesti értéktörszede.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	838.—
Oszták hitelrészvény	— —	637.—
Jelzálogbank	— —	468.—
Leszámitoló és pénzváltó	— —	546.50
Városi vasut	— —	416.50
Közuti vasut	— —	769.—
Oszták államvasut részvény	— —	730.—
Salgótarjáni körszén	— —	765.—

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA.

Kereskedelmit végzett szépirásu gyakornok azonnali belépésre kereszettek. Cim a kiadóhivatalban.

VARJU FERENC

műbutor asztalos

DAMJANICS-UTCZA 5. SZ.

Készit minden néven nevezendő modern butorokat stb. — Elvállal javításokat jutányos árban.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	7 49	9 50	2 19	4 39	8 10
V.-Velece >	7 59	10 00	2 29	4 49	8 20
Rontó >	8 16	10 16	2 46	5 06	8 44
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 51	5 11	8 49

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 29	7 11	9 29
Rontó >	9 04	11 04	3 34	7 16	9 34
V.-Velece >	9 17	11 19	3 47	7 31	9 47
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 57	7 41	9 57

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	e
Nagyvárad ind.	8 00	10 01	2 30	4 50	8 31
V.-Velece >	8 10	10 10	2 40	5 00	8 41
Rontó >	8 26	10 26	2 56	5 16	8 56
Félix-fürdő érk.	8 38	10 38	3 08	5 28	9 08

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD

Félix-fürdő ind.	8 40	10 39	3 10	6 50	9 10
Rontó >	8 47	10 46	3 17	7 08	9 17
V.-Velece >	9 00	10 59	3 30	7 20	9 30
Nagyvárad érk.	9 10	11 09	3 40	7 30	9 40

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

Kovács Zsigmond

műasztalos

géperőre berendezett

ipartelepe

Szacsvey-utca 70. sz.

Telefon 10-87.

Mindenkit érdekel!

Van szerencsém Nagyvárad város és vidéke t. közönségének tudomására hozni, hogy **Nagyváradon, Olasz Bazár-épületben (Színház mellett)** egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

vegytisztító és vasaló

üzletet nyitottam.

Elvállalok férfi, női ruhákat, katonai egyenruhákat, szőnyeget, függönyt, butorszövetet, napernyőt, keztyűt, szőrmeárkat a leggyorsabbtól a legdiszesebb kivitelig, teljesen bontatlan tisztításért a legmesszebbmenő jótállással jutányos díjazás mellett. Magamat nagybecsű pártfogásukba ajánlva maradtam

Tisztelettel

STEINER M.
vegytisztító.

Megnyilt a Püspökfürdő.

Tavaszi pompájában kibontakozva virágos fáival fenséges látvány a Püspökfürdő. A gyönyörű üdülő és gyógyhely most kitűnő uj kézbe került. A Püspökfürdő bérletét régi, kiválón, kipróbált ember **Dancs István** vette át, aki rendkívüli gondnal, izlés-sel, minden modern igénynek megfelelően rendezte be az éttermeket, fürdőket, s valóságos kis paradicsomot varázsolt a zöldelő platánok közé. A Püspök-fürdő máj. 1-én nyilt meg s máris igen nagy számban keresi fel a közönség, mely nem csak gyógyulást de kellemes szórakozást is talál.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-lámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-tási és erőátviteli berendezé-
sek felszerelését.

Csillárok,

évlámpák

állandóan nagy választékban kap-
hatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1,000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok ál-
landók 5₀⁰-os kamatoztatásra, továbbá
folyószámlai betéteket is elfogad.

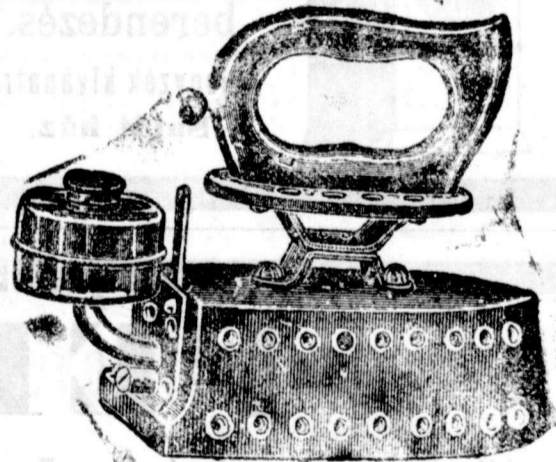
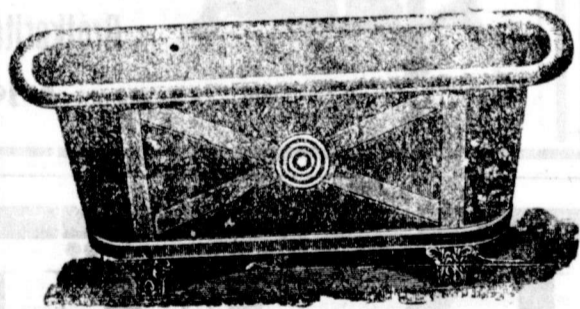
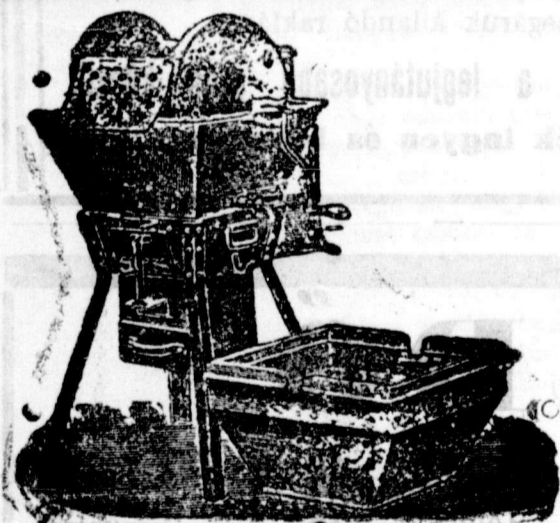
A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb
feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb ka-
mat mellett gazdálkodók, kereskedők és
iparosok részére és foglalkozik minden-
nemű bankszerű beszedésekkel (incassó)
olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, termé-
nyekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös
törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyó-
sit házakra és földbirtokokra.

Fürdőkádból

legnagyobb választék minden nagyságban.

Ruha mosó és mangorló gépek,
modern konyha berendezések kizárólag!

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

